

STKL:n kannanotto sosiaali- ja terveydenhuollon aluemalliin

Toimiva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenne välttämätön asiakkaille ja kestävä rahoituksen edellytys

1. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry pitää hyvänä sitä, että sosiaali- ja terveysministeriö on ollut aloitteellinen ja esittänyt oman mallinsa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä uudistuvassa kuntarakenteessa.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton näkemyksen mukaan on välttämätöntä nähdä PARAS-puitelain jälkeiseen aikaan ja luoda edellytykset kestävälle, tulevaisuuden tarpeita vastaavalle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteelle, jossa rahoitus ja järjestämisvastuu kohtaavat.

2. STKL:n Sosiaalibarometrin tulosten mukaan palvelurakenne on nyt muodostumassa monimutkaiseksi, pirstaleiseksi ja vaikeasti hallittavaksi kokonaisuudeksi. Tätä tuottaa erityisesti yhteistoiminta-alueiden muodostaminen hyvin erilaisin periaattein eri puolilla Suomea. Menossa oleva kehitys on vaarantamassa ihmisten yhdenvertaisuuden palveluiden saannissa. Käynnissä oleva kehitys on oikaistava.

Palvelutarpeista ei selvitä jatkossa vain kuntien tuottamien palveluiden varassa, vaan tarvitaan yksityisiä palveluiden tuottajia, järjestöjä ja yrityksiä, tuottamaan osa palveluista. Järjestöjen monipuolisen erityisosaamisen rakentaminen osaksi uudistuvaa palvelurakennetta ja kumppanuuksien synnyttäminen ei ole mahdollista, jos palvelurakenne on sekava, monimutkainen ja toimijoiden vastuut ovat epäselvät.

Järjestöillä on merkittävää erityisasiantuntemusta monilla alueilla, jota ei kunnista löydy. Järjestöjen ja kuntien yhteistyölle tulee luoda uudistustyössä toimivat edellytykset.

3. Ministeri Risikon esityksen mukaan Suomeen tulisi muodostaa 40–60 sosiaali- ja terveysaluetta, joilla olisi vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluiden ja myös valtaosan erityis- palveluiden järjestämisestä. Jatkoselvitettäväksi jää, mitä erityis- palveluita konkreettisesti tarkoitetaan. Ehdotuksessa korostetaan sitä, että muodostettavien alueiden tulee olla maantieteellisesti ja toiminnallisesti ehyitä. Siinä pidetään välttämättömänä sosiaali- ja terveydenhuollon vahvaa yhteyttä ja palvelurakenteen kehittämisen tärkeänä lähtökohtana uudistuksen tekemistä asiakkaan kannalta toimivaksi kokonaisuudeksi. Ehdotus korostaa myös palveluiden järjestämisvastuun ja rahoituksen tiivistä yhteyttä.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto pitää ministeri Risikon ja sosiaali- ja terveysministeriön ehdottamaa sosiaali- ja terveydenhuollon aluemallia monessa mielessä hyvänä ja kannatettavana. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton näkemyksen mukaan parhaiten toimiva palvelurakenne voidaan turvata vahvoissa peruskunnissa. Kun tämä ei kaikilta osin ole mahdollista ja on välttämätöntä hakea täydentäviä ratkaisuja.

STKL pitää ehdotuksen lähtökohtia – muodostettavien alueiden tulee olla maantieteellisesti ja toiminnallisesti ehyitä, sosiaali- ja terveydenhuollon vahva yhteys, uudistus asiakkaan kannalta toimiva kokonaisuus ja palveluiden järjestämisvastuun ja rahoituksen tiivis yhteys – tärkeinä ja erittäin kannatettavina. Ehdotus on myös joustava ja antaa jatkokehittämisessä mahdollisuuden ottaa huomioon Suomen eri alueiden erityispiirteitä, tarpeita ja jo tehtyä kehittämis- ja uudistustyötä.

STKL:n näkemyksen mukaan palveluiden tulee muodostaa asiakkaan kannalta

järkevästi toimiva ja ehyt kokonaisuus. Mahdollisimman selkeä palvelurakenne varmistaa sen, että palveluiden käyttäjät tietävät, mistä he tarvitsemansa palvelut voivat saada, he saavat tarvettaan vastaavan palvelun ja että se tapahtuu mahdollisimman oikea-aikaisesti.

4. Ehdotuksessa todetaan, että sosiaali- ja terveysturva-alueet voivat muodostua myös kuntayhtymistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta haasteeksi tulee yhteyden säilyminen peruskuntiin ja siellä muilla alueilla kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa tehtävään työhön. Sosiaalisesti turvallisen arjen rakentamiseen tarvitaan kuntien koulutuspolitiikkaa, työllisyyspolitiikkaa, asuntopolitiikkaa, kulttuuri- ja nuorisopolitiikkaa sekä maankäyttö-, kaavoitus- ja elinkeinopolitiikkaa. Hyvinvoinnin ja hyvän arjen edellytysten syntyminen kannalta sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden näkökulman rakentuminen kaikkeen päätöksentekoon on oleellista.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto pitää välttämättömänä sitä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen edellytysten kannalta ehdotuksen jatkokehittämisessä etsitään ratkaisu siihen, miten yhteys peruskuntien muihin hallinnonaloihin varmistetaan. STKL pitää tärkeänä sitä, että turvataan, että peruskunnissa säilyy edelleen sosiaali- ja terveysturvan strateginen ja sisällöllinen asiantuntijuus. Jatkokehittämisessä on huolehdittava myös siitä, että sosiaali- ja terveysturvan palvelut eivät irtoa peruskuntien ohjauksesta.

5. Kuntayhtymien syntyminen siirtää väistämättä päätöksentekoa kauemmas kuntalaisista. Paras-uudistuksen tähänastisessa toteuttamisessa ja nykyisessä palvelurakenteessa kuntalaisten ja palveluiden käyttäjien osallisuus toteutuu STKL:n Kansalaisbarometrin mukaan heikosti.

Kuntalaisten ja palveluiden käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseen on ehdotuksen jatkovalmistelussa ja tulevassa lainsäädännössä kiinnitettävä erityistä huomiota ja turvattava ne.

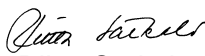
6. Järkevän ja tavoitteellisesti toimivan palvelurakenteen uudistamisen kannalta on välttämätöntä, että tiedetään, millaista sosiaali- ja terveysturvan palveluiden kokonaisuutta tavoitellaan ja miten palveluiden järjestämisen vastuut asettuvat. Nykyinen tilanne on kestävä sekä palveluiden käyttäjien että uudistusta toteuttavien sosiaali- ja terveydenhuollon luottamushenkilöiden, johdon ja työntekijöiden kannalta.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto pitää välttämättömänä, että poliittisesti linjataan pikaisesti palvelurakenteen uudistamisen tuleva suunta ja reunaehdot.

Helsingissä 28. syyskuuta 2009

SOSIAALI- JA TERVEYSTURVAN KESKUSLIITTO ry

merk. RAIMO LINDBERG
Raimo Lindberg
liittohallituksen puheenjohtaja

Riitta Särkelä
toiminnanjohtaja